

Títol: TRACTAMENT DELS CADÀVERS A LES
CLÍNiques VETERINÀRIES

Alumne: Marc Parals i Rigau
Albert Solano i Badia

Assignatura: Deontologia

Curs: 98-99

DEONTOLOGIA I VETERINÀRIA LEGAL:

EL TRACTAMENT DELS CADÀVERS
A LES CLÍNiques VETERINÀRIES

MARC PARALS I RIGAU
ALBERT SOLANO I BADIA

ÍNDEX

1. Introducció	plana 4
2. Enquestes a clíniques veterinàries	plana 6
2.1. Enquesta	plana 7
2.2. Resultats	plana 12
2.3. Síntesi	plana 14
3. Epizooties	plana 16
4. Legislació	plana 20
4.1. Legislació actual vigent	plana 21
4.2. Comentari sobre la legislació	plana 35
5. Conclusions	plana 39
6. Bibliografia	plana 43
7. Annex	plana 46

1. Introducció.

INTRODUCCIÓ

Hem considerat que el tema del tractament de cadàvers a la clínica de petits animals és prou interessant i important com per dedicar-hi un petit estudi, donada la nostra orientació professional cap al camp dels animals de companyia, i degut al fet que és relativament habitual trobar-se en aquesta situació.

És un tema poc considerat i, per tant, podríem dir que poc conegut a nivell de clíniques veterinàries, ja sigui pel desconeixement general que se'n té, com per la incomoditat que pot suposar desfer-se dels animals morts, o per les poques facilitats que les institucions aporten. Cal tenir en compte que allò que pel veterinari no deixa de ser un problema i una nosa afegida, pel propietari representa molt més a causa dels lligams sentimentals amb l'animal. Aquest fet augmenta encara més el problema, i no sempre és fàcil donar consells o recomanacions en aquest aspecte.

No obstant això, i obviant els lligams afectius, cal tenir clars els conceptes, i considerar els animals morts com un cadàver que pot suposar un perill potencial per a la nostra salut.

Durant aquest estudi reflexionarem sobre el risc que poden representar algunes malalties relativament freqüents a la nostra geografia, la seva incidència, els efectes sobre la població, i el possible control a que es sotmeten aquestes patologies. Exposarem quina és la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers en els animals de companyia. Ho contrastarem amb la realitat "al carrer", per comprovar el coneixement real que es té sobre aquest tema, i quines actuacions realment es prenen..

Finalment, i en l'apartat de conclusions, analitzarem en quin punt ens trobem actualment i intentarem aportar les propostes, tant pròpies com les de veterinaris col·legiats, que intentarien millorar la situació actual sempre sense oblidar que és només una opinió, que és respectable com qualsevol altra, i que no pretén res més que el que és: una opinió.

Durant el treball ens hem trobat amb una legislació escassa, poc clara des de la nostra forma de veure, gens específica i que ens plantejarà la possible existència d'un buit legal referent a aquest tema. Per això, a les conclusions ens permetem expressar la nostra opinió en forma de propostes que podrien servir de punt de partida per a una futura regulació del tractament de cadàvers.

2. Enquestes a clíniques veterinàries.

2.1. ENQUESTA

Per tal de comprovar quina és la realitat de la situació es va realitzar una enquesta a diverses clíniques veterinàries per a esbrinar-ho. Es va fer mitjançant el sistema d'enquesta telefònica i també amb entrevista directa a la clínica. Les clíniques enquestades pertanyen totes a la província de Girona.

Les preguntes foren senzilles i amb llibertat de resposta, perquè es considerà que no ens podíem restringir a oferir unes poques opcions donada la previsible varietat en la contestació.

Clínica n. 1: Girona

L'enquesta es feu telefònicament, i fórem atesos per la veterinària d'urgències.

1. Què fan vostès dels cadàvers de la clínica?

Els mantenim en congelació fins que els podem portar a una residència canina situada a Campdorà (poble del costat de Girona), on els enterren en una fossa sèptica ja preparada per a això.

2. Coneix la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers de petits animals?

Realment jo no, però suposo que els amos de la clínica sí que la coneixen.

3. Quines malalties creu que caldria tenir en compte a l'hora d'eliminar els cadàvers?

Considero que en tot cas la ràbia, però, vaja, ja que no n'hi ha no crec que cap sigui important.

4. En el cas que l'amo es vulgui endur el cadàver, li donen alguna indicació en especial?

Si se'l vol endur li donem i ja està.

5. Creu raonable que hi hagi legislació sobre això?

Mai hem tingut cap problema, o sigui que no crec que en calgui.

Clínica n.2: Girona.

1. Què fan vostès dels cadàvers de la clínica?

Els enterrem al terreny d'un particular amb qui tenim un contracte.

2. Coneix la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers de petits animals?

No. Home, no llençar-los al carrer ni tirar-los perquè cal respectar un mínim d'higiene.

3. Quines malalties creu que caldria tenir en compte a l'hora d'eliminar els cadàvers?

Cap si l'animal s'enterra a una profunditat suficient i amb calç viva per sobre seu.

4. En el cas que l'amo es vulgui endur el cadàver, li donen alguna indicació en especial?

Li diem que l'enterrin sense bossa perquè sinó es podreix i no es descomposa prou bé, per entendre'ns.

5. Creu raonable que hi hagi legislació sobre això?

Sí, perquè no n'hi ha i crec que l'Ajuntament s'hauria de fer càrrec de la recollida i eliminació dels cadàvers.

Clínica n. 3: Cassà de la Selva

1. Què fan vostès dels cadàvers de la clínica?

Els portem a una residència canina de Campdorà, i allà els enterren perquè disposen d'una fossa amb aquesta finalitat.

2. Coneix la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers de petits animals?

Sí, però és sobre subproductes i material de risc, no ben bé sobre el tema en particular pel qual preguntes.

3. Quines malalties creu que caldria tenir en compte a l'hora d'eliminar els cadàvers?

En particular cap. Crec que caldria anar amb compte amb els fums procedents de la incineració dels cadàvers o amb els líquids lexiviats si enterrem els animals perquè poden resultar un risc.

4. En el cas que l'amo es vulgui endur el cadàver, li donen alguna indicació en especial?

No. Si se'l volen endur és perquè disposen d'un jardí o un pati per a enterrar-lo.

5. Creu raonable que hi hagi legislació sobre això?

Realment no hi confio perquè no es compleixen les lleis. Seria ideal muntar una planta incineradora per aquí a prop, perquè quan a la gent se li mor un gos al pis, agafa i el llança al contenidor.

Clínica n.4: Girona

1. Què fan vostès dels cadàvers de la clínica?

Aquí un tant per cent molt baix dels cadàvers se'n van a incinerar, llavors una major quantitat de gent els enterren a casa seu i la majoria els portem a una fossa comú.

2. Coneix la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers de petits animals?

No massa. Crec que hi ha un buit legal en aquest tema, oi?

3. Quines malalties creu que caldria tenir en compte a l'hora d'eliminar els cadàvers?

En tot cas haurien de ser unes malalties molt concretes, però si s'enterra els animals en calç no ha de passar res.

4. En el cas que l'amo es vulgui endur el cadàver, li donen alguna indicació en especial?

Ja disposen d'algun lloc per a enterrar-lo i saben com ho han de fer.

5. Creu raonable que hi hagi legislació sobre això?

Sí, perquè no està regulat. No és una cosa vital però estaria bé, tot i que calen els centres o plantes de tractament necessaris per a poder-la complir.

Clínica n. 5: Salt.

1. Què fan vostès dels cadàvers de la clínica?

Truquem a l'Ajuntament, vénen, els recullen i se'ls enduen em penso que a Sabadell per a incinerar. Costa 3000 pessetes pel viatge i 1000 i escaig per tractar l'animal.

2. Coneix la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers de petits animals?

Sí, està poc definida.

3. Quines malalties creu que caldria tenir en compte a l'hora d'eliminar els cadàvers?

Tractem tots els animals per igual, sense diferenciar-los.

4. En el cas que l'amo es vulgui endur el cadàver, li donen alguna indicació en especial?

Sí, que l'enterri ben profundament.

5. Creu raonable que hi hagi legislació sobre això?

Sí, perquè tothom fa el que vol o es busca la vida com pot. Caldria un centre oficial.

Clínica n. 6: Figueres

1. Què fan vostès dels cadàvers de la clínica?

Normalment truquem a la protectora i se'ls emporten per a incinerar.

2. Coneix la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers de petits animals?

Sí.

3. Quines malalties creu que caldria tenir en compte a l'hora d'eliminar els cadàvers?

Crec que algunes sí, com per exemple la leishmaniasi.

4. En el cas que l'amo es vulgui endur el cadàver, li donen alguna indicació en especial?

Sí, que l'enterri.

5. Creu raonable que hi hagi legislació sobre això?

Sí, però el problema seria fer que es complís.

Clínica n. 7: Figueres

1. Què fan vostès dels cadàvers de la clínica?

Els incinerem. Truquem a la protectora, ens el recullen i el porten a cremar.

2. Coneix la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers de petits animals?

Sí. Depèn de cada Ajuntament.

3. Quines malalties creu que caldria tenir en compte a l'hora d'eliminar els cadàvers?

Caldria tenir en compte algunes malalties com la hidatidosi.

4. En el cas que l'amo es vulgui endur el cadàver, li donen alguna indicació en especial?

Sí, que els enterrin en calç.

5. Creu raonable que hi hagi legislació sobre això?

Sí, hauria de fer-se perquè ningú coneix les lleis que actualment hi ha.

Clínica n. 8: Olot

1. Què fan vostès dels cadàvers de la clínica?

Podem fer 2 coses: trucar a una empresa que se'ls emporta però és molt car, o bé, els enterrem en calç que és el que realment fem.

2. Coneix la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers de petits animals?

No.

3. Quines malalties creu que caldria tenir en compte a l'hora d'eliminar els cadàvers?

Qualsevol malaltia transmissible.

4. En el cas que l'amo es vulgui endur el cadàver, li donen alguna indicació en especial?

Sí, que l'enterrin en calç.

5. Creu raonable que hi hagi legislació sobre això?

Sí, però és un tema molt complicat que caldria fer molt bé i ho haurien de fer veterinaris, no polítics.

Clínica n. 8: Olot

1. Què fan vostès dels cadàvers de la clínica?

Els enterrem en calç en uns terrenys que ens han cedit.

2. Coneix la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers de petits animals?

No. N'hi ha alguna?.

3. Quines malalties creu que caldria tenir en compte a l'hora d'eliminar els cadàvers?

Normalment les malalties que hi ha per aquí no serien importants en aquest sentit. Potser l'única seria la leptospirosi.

4. En el cas que l'amo es vulgui endur el cadàver, li donen alguna indicació en especial?

Que l'enterrin en calç ben fons.

5. Creu raonable que hi hagi legislació sobre això?

Sí, però ben feta i per part de veterinaris i no polítics.

Clínica n. 10: Palafrugell

1. Què fan vostès dels cadàvers de la clínica?

Els portem a un contenidor que és enviat a una planta compactadora.

2. Coneix la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers de petits animals?

Sí, però crec que els Ajuntaments haurien de donar més facilitats.

3. Quines malalties creu que caldria tenir en compte a l'hora d'eliminar els cadàvers?

Crec que Parvovirosi, Brom i malalties víriques en general.

4. En el cas que l'amo es vulgui endur el cadàver, li donen alguna indicació en especial?

Que els enviïn a la planta compactadora o els enterrin a un terreny particular ben profundament.

5. Creu raonable que hi hagi legislació sobre això?

Sí, però el problema seria la seva aplicació.

Clínica n. 11: Blanes

1. Què fan vostès dels cadàvers de la clínica?

Els enterrem en calç.

2. Coneix la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers de petits animals?

No.

3. Quines malalties creu que caldria tenir en compte a l'hora d'eliminar els cadàvers?

Crec que algunes, però la incidència no és prou alta com per a tenir-les en compte.

4. En el cas que l'amo es vulgui endur el cadàver, li donen alguna indicació en especial?

No li diem res. Ell mateix ja ho farà.

5. Creu raonable que hi hagi legislació sobre això?

Sí, i els Ajuntaments se n'haurien de preocupar una mica més. Tampoc seria fàcil de fer aplicar.

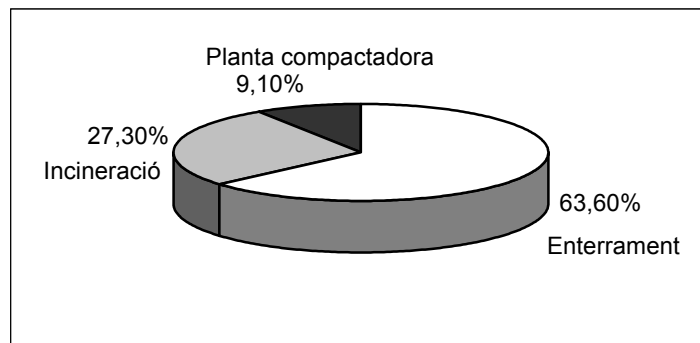
2.2. RESULTATS

A continuació, mostrarem l'estadística referent a les respostes:

Pregunta n. 1.

Què fan vostès dels cadàvers de la clínica?

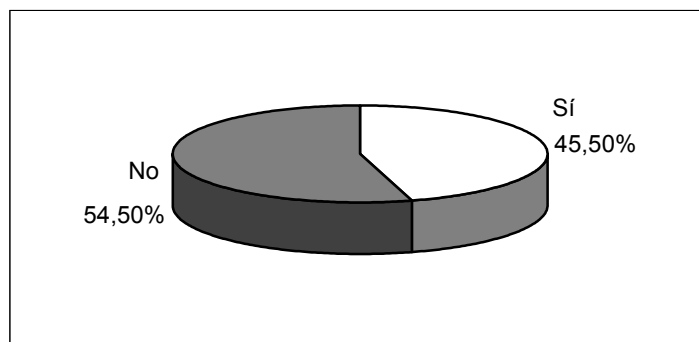
- Enterrar: 7 dels 11 (63.6%)
- Incinerar: 3 dels 11 (27.3%)
- Planta compactadora: 1 dels 11 (9.1%)

Pregunta n. 2.

Coneix la legislació vigent sobre el tractament de cadàvers de petits animals?

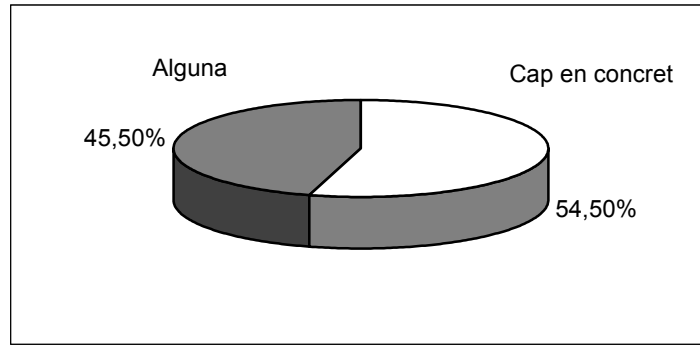
- No coneixen la legislació: 6 dels 11 (54.5%)
- Sí coneixen la legislació: 5 dels 11 (45.5%)

Pregunta n. 3.

Quines malalties creu que caldria tenir en compte a l'hora d'eliminar els cadàvers?

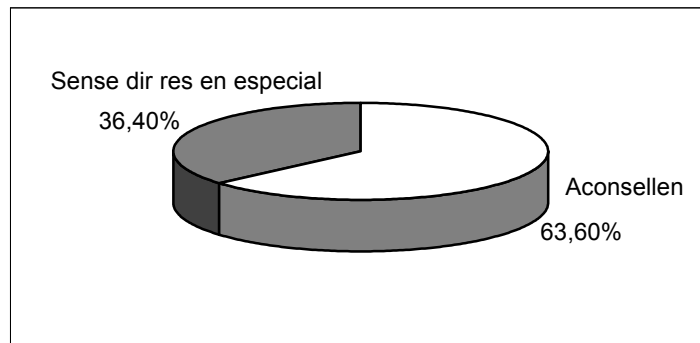
- Cap malaltia en concret: 6 dels 11 (54.5%)
- Alguna malaltia en especial: 5 dels 11 (45.5%)

Pregunta n. 4.

En el cas que l'amo es vulgui endur el cadàver, li donen alguna indicació en especial?

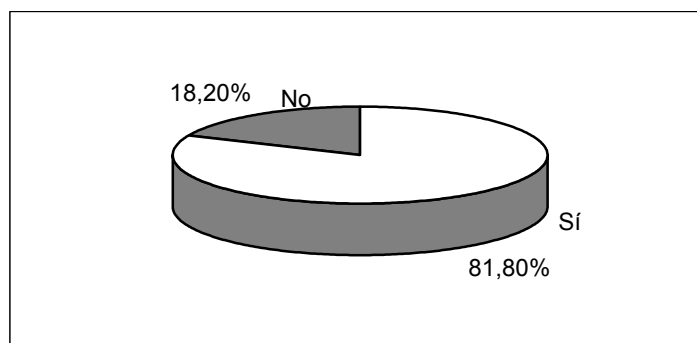
- Aconsellen sobre què fer amb el cadàver: 7 dels 11 (63.6%)
- No diuen res: 4 dels 11 (36.4%)

Pregunta n. 5.

Creu raonable que hi hagi legislació sobre això?

- Sí cal fer-ne: 9 dels 11 (81.8%)
- No cal: 2 dels 11 (18.2%)

2.3. SÍNTESI

Durant la realització de les enquestes, els diversos veterinaris es van estendre en explicar la seva situació particular a la seva clínica. Hem obviat part de les respostes donada la seva manca de rellevància per al nostre treball. Però sí hem tingut en compte alguna de les queixes i propostes que ens van donar.

El sentiment general és que hi ha una manca d'informació respecte el tema. Poca gent coneixia la legislació vigent tal com és, i podem dir que tan sols tenien una idea aproximada del que es podia i del que no es podia fer. La majoria de clíniques es queixava que ningú els havia fet arribar la informació pertinent.

El destí dels cadàvers generalment es troba en un camp o en una fossa on seran enterrats amb més o menys control, teòricament amb calç. En alguns casos van a una planta incineradora, tot i que hi havia nombroses queixes per l'elevat preu que els suposa utilitzar aquest servei, a més de la lentitud amb què es fa la recollida dels cadàvers, cosa que els obliga a tenir un congelador per a mantenir els cossos sense que entrin en descomposició. Tothom té present que no poden llançar-los a un contenidor qualsevol.

Pel que fa al tema de tractaments especials dels cadàvers depenent de la patologia que patissin, no hi ha hagut cap malaltia a destacar entre les opinions dels veterinaris consultats. Se n'han anomenat algunes, però no ressaltava cap idea comuna. El concepte general és que no hi ha cap malaltia amb prou incidència per a considerar com a perillosa en el nostre territori. No obstant això, cal tenir present que el millor és enterrar els animals a una profunditat suficient i amb calç o bé incinerar-los per a assegurar que el risc sanitari sigui el mínim possible.

Malgrat els sistemes d'eliminació de cadàvers dels que disposen les clíniques, encara hi ha gent que es vol endur el cadàver del seu animal i enterrar-lo allà on vulgui. Les clíniques consultades en cap cas s'oposen a què se l'emportin, però en molts casos els indiquen la millor manera de fer-ho.

Finalment, pel que fa a la necessitat d'establir una legislació respecte al tractament de cadàvers de petits animals, l'opinió majoritària expressa la necessitat de legislar el tema, però amb reticències. Creuen que no n'hi ha prou amb fer la llei, sinó que cal que es compleixi. A més, es demana més participació per part de les institucions, especialment dels Ajuntaments, per tal de dotar el territori de suficients plantes incineradores i així poder assolir els objectius que marcaria aquesta hipotètica llei. Hem d'afegir que l'opció de triar una

incineradora en el moment actual resulta massa car, i per això és un servei d'utilitat molt reduïda.

3. Epizooties.

Hem considerat interessant explicar breument alguna de les malalties considerades dins de la legislació referent al nostre tema i altres no incloses. El denominador comú de totes aquestes malalties és que són epizooties, o sigui, malalties animals susceptibles de ser transmeses als éssers humans. El tractament de cadàvers ha de ser un mètode efectiu per a eliminar els animals morts, però alhora ha de complir una funció en la Salut Pública: evitar la possibilitat de contagis epizoòtics a partir de residus animals amb capacitat infecciosa.

Alguna de les malalties que explicarem actualment es considera erradicada al nostre país, però hem considerat oportú descriure-la per la gran importància que havia tingut anteriorment i perquè no està erradicada a tot el món, i mai sabem què pot passar en un futur.

1. Ràbia, hidrofòbia o lisa.

Aquesta malaltia està causada pel virus *Lyssavirus*, pertanyent a la família Rhabdoviridae i amb genoma RNA. L'Estat Espanyol es considera lliure de la infecció. La malaltia es caracteritza per sobreexcitació i agressivitat a la forma furiosa o paràlisi progressiva a la forma muda. També es diferencia entre ràbia urbana i ràbia silvestre, segons l'animal que transmeti la malaltia.

La transmissió normalment es dona per inoculació mitjançant la mossegada de l'animal malalt a l'home. Però també s'ha comprovat la possibilitat de transmissió aerògena. Per això no es recomana fer necròpsies d'animals sospitosos de ràbia sense unes mesures especials.

El control de la malaltia urbana es fa per vacunació de gossos i gats, i eliminació dels gossos rodamóns i dels gossos mossegats per un animal rabiós excepte en el cas que l'animal mossegat estigui vacunat amb vacuna viva i dins del període considerat de protecció immune (tot i això, es quedarà confinat en observació 3 mesos).

En el cas de la ràbia silvestre, es controla eliminant els principals vectors de cada regió (guineus, rat-penats, ossos rentadors,...).

El Reglament d'Epizooties de l'Estat Espanyol indica que cal incinerar o enterrar de forma adequada els cadàvers d'animals morts o sacrificats per aquesta malaltia.

2. Carbuncle bacterià o àntrax.

Es tracta d'una malaltia ocasionada pel bacteri esporulat *Bacillus anthracis*. Es troba de manera natural a l'organisme humà i animal en forma vegetativa.

Es pot donar en el gos, però es presenta en la seva forma crònica, on es pot observar edema de faringe i de llengua, amb descàrrega

escumosa i sanguinolenta per la boca. Moren per asfíxia. Pateixen hemorràgies internes, la descomposició dels cadàvers és ràpida i es distenen per gasos.

L'home es pot contaminar dels animals infectats, dels seus productes contaminats o de les espores ambientals alliberades pels malalts. No es transmet de forma interhumana (excepte en casos excepcionals).

El control de la malaltia es fa bàsicament amb higiene i desinfecció de les zones o instal·lacions que hagin contactat amb els animals malalts, tenir cura de manipular animals o parts d'ells, vacunació a les àrees endèmiques i destruir els cadàvers dels animals. El millor és fer-ho "in situ" mitjançant incineració, però si no fos possible es pot fer enterrant el cadàver a 2 metres de profunditat i cobrint-lo amb calç. La solubilització també és un mètode vàlid.

3. Brucel·losi.

El còcquil gram negatiu *Brucella canis* és el responsable de la Brucel·losi canina. Es considera que la seva distribució és universal.

En els gossos causa bacterièmia sense febre, mortalitat fetal, avortaments, prostatitis, cc, dermatitis de l'escrot, limfadenitis i esplenitis. A l'home provoca una septicèmia amb febre contínua, intermitent o irregular, astènia, insomni, impotència sexual, constipació, anorèxia, cefalàlgia, artràlgies, dolors generalitzats, irritació, nerviosisme i depressió.

La transmissió de l'animal a l'home sovint es fa per contacte de l'home amb gosses que han patit un avortament recentment. Per a controlar-la cal recomanar als amos de gossos amb Brucel·losi l'eutanàsia de l'animal i també cal cremar o incinerar les estructures resultants de l'avortament.

4. Pasteurel·losi.

Hi ha diverses espècies de *Pasteurella* patògenes per als animals i l'home, però la principal és *P. multocida*. Es tracta d'un bacil pleomòrfic gram negatiu bastant resistent als agents físics i químics.

En els animals forma part de la flora normal, però en situacions de debilitat o estrès pot desenvolupar la malaltia, que es caracteritza per la seva simptomatologia respiratòria.

En l'home també trobem signes respiratoris, però no és estrany trobar afectació a altres òrgans o fins i tot septicèmia. Sovint l'home es contagia per mossegada o esgarrapada d'un animal portador o malalt, produint des de dolor lleu a osteomielitis a l'articulació més propera al

lloc de la inoculació. El contagi també es pot donar via respiratòria o digestiva.

El control es fa mitjançant l'eliminació de gossos rodamons i la incineració o l'enterrament dels cadàvers afectats.

5. Tuberculosi.

La tuberculosi als gossos és poc freqüent, i és el resultat d'una exposició massiva i repetida a humans infectats o per consum de productes contaminats reiteradament. La infecció es produeix via aerògena o per ingestió d'esputs, llet i vísceres. Un 75% dels casos estan causats per *Mycobacterium tuberculosis* i el 25% restant per *M. bovis*.

El quadre clínic presentat pels gossos inclou anorèxia, pèrdua de pes, letargia, vòmits, i leucocitosi. La infecció es localitza principalment als pulmons o als ganglis mesentèrics, però és possible trobar-la també a úlceres gàstriques i lesions renals.

En l'home es poden afectar diversos nivells: pulmonar, ganglis limfàtics, genitourinari, sistema ossi i meninges. La transmissió entre animal i home es pot fer per saliva, tos, femtes i orina.

El control de la malaltia es fa per sacrifici dels animals portadors o afectats i destrucció dels cadàvers.

6. Altres malalties.

Hi ha moltes altres malalties que poden ser transmeses dels gossos i gats als humans. En aquestes, caldrà considerar la seva naturalesa infectocontagiosa en el moment de tenir cura de l'eliminació del seu cadàver. En principi, cal incloure en aquest grup totes aquelles malalties considerades epizoòtiques que puguin tenir algun animal de companyia implicat en el seu cicle.

També cal tenir en compte totes aquelles malalties que poden ser transmeses per l'aigua o els aliments. L'eliminació del cadàver en aquests casos s'haurà de fer en zones allunyades de fonts d'aigua potable i aliments, per a evitar un contacte entre el microorganisme i el que puguin ingerir els humans.

4. Legislació.

4.1. LEGISLACIÓ ACTUAL VIGENT

Per tal de disposar de la informació legal suficient per a abordar aquest tema, hem consultat nombrosos documents oficials. Exposarem els textos següents, que més tard s'explicaran cronològicament:

- BOE (Boletín Oficial del Estado)
  - BOE 84/1955, del 25 de març.
  - BOE 219/1980, de l'11 de setembre.
  - BOE 203/1993, del 25 d'agost.
  - BOE 16/1994, del 19 de gener.
  - BOE 115/1994, del 14 de maig.
  - BOE 145/1994, del 18 de juny.

- DOCE (Diari Oficial de la Comunitat Europea)
  - DOCE L 363/51, del 27 de desembre de 1990, directiva 90/667 del 27 de novembre de 1990.
  - DOCE L 377/21, del 31 de desembre del 1991, directiva 91/689 del 12 de desembre de 1991.

- DOGC (Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya)
  - DOGC 1776, del 28 de juliol de 1993.

BOE 84/1955: Reglament d'Epizooties.

Es tracta d'un document molt extens, que abarca majoritàriament l'àmbit de la ramaderia, del qual hem destacat les següents parts referides als animals de companyia:

Títol I. Capítol II: Definicions i ordenació.

Article 4: "Seran objecte de rigoreses mesures sanitàries les malalties que a continuació es relacionen:

1. Carbuncle bacterià

...

8. Ràbia

..."

Article 6: "No estaran subjectes a declaració oficial però sí a les mesures sanitàries corresponents, i figuraran a les estadístiques d'epizooties les malalties següents:

...

26. Leishmaniosi

...

29. Tinyes

30. Cisticercosi, hidatidosi i cenurosi

31. Teniasi

...

36. Sarnes

...”

Article 5: "Les malalties consignades a l'article anterior, així com les Brucel·losi, tuberculosi i mal roig, seran objecte de declaració oficial per l'autoritat governativa provincial, d'acord amb l'assenyalat a la part especial d'aquest Reglament."

Article 8: “Seran objecte de mesures especials complementàries encaminades a evitar el contagi eventual a l’home les malalties ramaderes que a continuació s’especifiquen: Brucel·losi, carbuncle bacterià, tuberculosi, salmonel·losi bovina i porcina, ràbia, psitacosi, triquinosi, leishmaniosi, teniasi canina per *Echinococcus* i qualsevol altra que a l’expressada fi es classifiquin dins d’aquest grup. Quan es diagnostiqui alguna de les anomenades malalties, el veterinari titular a més de posar en pràctica les mesures antiepizoòtiques de caràcter general i les que per a cada malaltia en particular s’estableixin per aquest reglament ho comunicarà al metge titular corresponent i inspector provincial de sanitat veterinària respectius indicant l’extensió i importància del focus, mesures adoptades i dades relacionades amb el cas que puguin ser d’interès, a fi i efecte que tals autoritats actuïn en la forma que estimin més eficaç per la defensa de la sanitat pública.”

Títol II. Capítol XIV: Sacrifici obligatori.

Article 146: “Amb el fi d’aconseguir la total extinció en el territori nacional dels focus de ràbia, merme i durina s’estableix el sacrifici obligatori de tots els animals que tinguin aquestes malalties. Igualment la presentació d’una malaltia exòtica desconeguda de gran poder difusiu i gravetat manifesta, serà combatuda amb el sacrifici obligatori dels animals malalts. (...)”

Article 152: “El sacrifici de gossos, gats i altres animals diagnosticats de ràbia, serà imposat directament per l’autoritat municipal, acte seguit de rebre l’informe del veterinari titular, donant comptes d’això al governador civil i al cap del Servei Provincial de Ramaderia. No podran ser objecte d’indemnització els animals sacrificats per patir aquesta malaltia.”

Article 156: “En qualsevol cas de malaltia epizoòtica, per ser mesura que facilita l’eliminació del focus d’infecció s’autoritza als propietaris

dels animals malalts al sacrifici i destrucció «in situ» d'aquests sense dret a indemnització. Es donaran comptes d'això al veterinari del terme, expressant el nombre i espècie dels animals sacrificats, i mètode seguit per a la seva destrucció. En les malalties infeccioses de caràcter septicèmic, el sacrifici citat no podrà fer-se per degollament.”

Títol II. Capítol XV: Destrucció de cadàvers.

Article 157: “Els animals morts a conseqüència de malaltia infectocontagiosa o comú i els sacrificats a què es refereix l'article 156, hauran de ser destruïts per algun dels següents procediments:

a) Per cremació directa o en forns especialment dissenyats a aquesta fi.

b) Per solubilització en àcids o lleixius.

c) Excepcionalment, i quan no sigui possible la destrucció dels cadàvers per qualsevol dels procediments anteriors, es procedirà al seu enterrament en llocs acotats com a cementiri d'animals.

d) En centres autoritzats per a l'aprofitament de cadàvers d'animals.”

Article 158: “La cremació haurà d'efectuar-se en forns especials i, de no haver-n'hi, es farà directament amb llenya ruixant els cadàvers dels animals amb líquids inflamables i es tindrà cura que la incineració sigui completa i total.

La solubilització es farà en tines o dipòsits adequats.”

Article 159: “Si no es disposa dels elements necessaris per a la destrucció dels cadàvers, en qualsevol de les formes indicades a l'article anterior, es procedirà al seu enterrament, a ser possible, en el mateix lloc on han mort o van ser sacrificats, en una fossa profunda cobrint-ho amb una capa de calç viva i una altra d'un metre de gruix, i s'acotarà amb pedres o senyals.

Els municipis hauran de disposar d'un terreny tancat per a l'enterrament dels animals que morin de malaltia comú o contagiosa.”

Article 160: “El transport dels cadàvers al lloc de la seva destrucció o aprofitament industrial es farà de forma que no propagui les malalties. Abans de moure'ls del lloc en què es troben, es taparan les obertures naturals amb cotó o estopa empapada en solució antisèptica, seguint en el transport el camí més curt. Ha de fer-se, a ser possible, en tines, caixes, carros, vagons, etc... que quedin perfectament tancats i que pel seu escàs valor puguin ser destruïts pel foc o permetin una completa

desinfecció, segons el model que aprovi la Direcció General de Ramaderia. Aquests vehicles només podran destinar-se a aquesta fi.”

Article 162: “Els municipis, diputacions provincials, organismes sindicals, etc... han d’estimular l’obertura o crear a expenses seves instal·lacions industrials per a l’aprofitament dels cadàvers dels animals. En la zona on s’instal·lin, serà obligatòria la destrucció dels cadàvers dels animals i decomissos dels escorxadors en els citats establiments. La Direcció General de Ramaderia determinarà l’amplitud de la zona a la que aquesta mesura afecti.”

Títol II. Capítol XVII: Campanyes de lluita contra epizooties.

Article 178: “Poden ser motiu de tractament sanitari obligatori les següents malalties:

a) Carbuncle bacterià

...

d)Ràbia

...

h) Aquelles altres malalties infeccioses o parasitàries de persistència enzoòtica o de gran poder difusiu, en les que els medis profilàctics o curatius, tant biològics com farmacològics, siguin de reconeguda eficàcia. (...)”

Article 185: “Els Serveis Provincials de Ramaderia, prèvia aprovació de la Direcció General de Ramaderia, podran dur a terme tractaments obligatoris contra la teniasi dels gossos per a combatre indirectament la cenurosi i la hidatidosi dels animals d’abast.”

Títol IV. Capítol XXII: Penalitat.

Article 216: “Aquell qui abandoni animals morts o moribunds, els llenci a femers, rius, pous, camins, carreteres, canyades, etc... i que desenterris animals per al seu aprofitament de carns o pell serà castigat amb multa de 100 a 500 pessetes, podent arribar a 2500 pessetes en cas d’extrema gravetat.”

Com es pot comprovar, ens trobem amb un desfasament considerable respecte l’època actual.

Títol V. Capítol XXIII: Carbuncle bacterià.

Article 231: “Queda prohibit el sacrifici per degollament dels animals carbunculosos. Els cadàvers procedents dels animals morts per aquesta malaltia, hauran de ser necessàriament destruïts amb la pell mitjançant incineració o solubilització.”

Títol V. Capítol XXV: Pasteurel·losi o septicèmies hemorràgiques.

Article 239, apartat d: “Els animals que morin a conseqüència d’aquestes malalties seran destruïts amb foc o enterrats recoberts d’una capa de calç viva.”

Títol V. Capítol XXXI: Brucel·losi.

Article 263: “Es desinfectaran els llocs ocupats per femelles avortades, els desaigües d’aquests i els estris utilitzats cremant-se les matèries contumàcies. Els fetus i secundis seran enterrats a profunditat convenient prèvia enèrgica desinfecció dels mateixos. (...)”

Títol V. Capítol XLIV: Ràbia.

Article 347, apartat e: “Tot animal rabiós, sigui quina sigui l’espècie, serà sacrificat sense indemnització. Els gossos i gats mossegats per un animal rabiós seran sacrificats immediatament sense dret a indemnització.”

Títol V. Capítol LII: Coccidiosi.

Article 377: “Comprovada la malaltia es procedirà a l’aïllament dels animals malalts que seran tractats adequadament, procedint a la neteja a fons dels corrals contaminats, etc... seguit del flamejat o desinfecció enèrgica cada 24 hores mentre hi hagi la infecció. Es sotmetran a la cremació les dejeccions i substàncies que serveixin de llit, així com els cadàvers.”

BOE 219/1980: Ordre 28 de juliol del 1980, sobre autorització i registres de nuclis zoològics, establiments per la pràctica de l’equitació i centres pel foment i cura d’animals de companyia.

“Disposa:

3º- Els nuclis, establiments, centres i agrupacions similars a les que fa referència aquesta disposició hauran de reunir, com a mínim, per a ser autoritzats i registrats, els següents requisits zoosanitaris:

-Emplaçament amb l’aïllament adequat, que eviti el possible contagi de malalties a, o d’animals estranys.

-Mitjans per la destrucció o eliminació higiènica de cadàvers d’animals i matèries contumaces (...)”

DOCE L 363/51. Directiva 90/667/CEE del 27 de novembre de 1990

Capítol I: Disposicions generals.

Article 1: “1. La present directiva estableix:

- a) Les normes sanitàries i de salubritat que regulen:
  - i) L’eliminació i/o la transferència de deixalles animals amb la fi de destruir els agents patògens que puguin contenir.
  - ii) La producció de pinsos d’origen animal segons els mètodes encaminats a prevenir la presència d’agents patògens en els mencionats pinsos.
- b) Les normes de posada en el mercat de deixalles animals no destinades al consum humà.
  - 2. La present directiva no afectarà a :
    - a) Les legislacions veterinàries nacionals aplicables a l’erradicació i control de determinades malalties, i a la utilització de deixalles domèstiques i restes de menjar.
    - b) Les normes sanitàries nacionals per les que regula la producció de pinsos compostos que tinguin components de productes animals o vegetals així com els pinsos continguin matèries primeres d’origen vegetal exclusivament .”

Capítol II: Normes sobre la transformació de deixalles animals i la posada en el mercat del producte final.

Article 3: “1. Les matèries d’alt risc enumerades a continuació seran transformades en una fàbrica de transformació d’alt risc, autoritzada per l’Estat membre d’acord amb l’apartat 1 de l’article 4, o seran eliminades mitjançant incineració o enterrament d’acord amb l’apartat 2:

- a) Tots els bovins, porcins, caprins, ovins, solípedes, aus de corral, i tota la resta d’animals destinats a la producció agrícola que hagin mort però que no hagin estat sacrificats pel consum humà a la granja inclosos els que hagin nascut morts o els que no hagin arribat a néixer.
- b) Animals morts no inclosos a l’apartat a), designats per l’autoritat competent de l’Estat membre.
- c) Animals sacrificats en una operació de mesures de lluita contra les malalties, bé en l’explotació, o en qualsevol altre lloc designat per l’autoritat competent.
- d) Deixalles inclosa la sang, procedents d’animals que en la inspecció veterinària efectuada en el moment del sacrifici presentin símptomes clínics de malalties transmissibles a l’home o a altres animals.

...

- i) Les deixalles dels animals que continguin residus de substàncies que puguin posar en perill la salut humana o animal; la llet, la carn o els

productes d'origen animal que degut a la presència d'aquests residus no resultin aptes per al consum humà.

2. Les autoritats competents podran decidir en cas necessari, que les matèries d'alt risc siguin eliminades mitjançant incineració o enterrament en els casos següents:

- quan el transport dels animals infectats o sospitosos d'estar infectats amb una malaltia epizoòtica a la fàbrica de transformació de matèries d'alt risc més propera no sigui possible a causa del perill de propagació de risc sanitari;
- quan els animals estiguin infectats o es sospiti que ho estan amb malalties greus o continguin residus que puguin constituir una amenaça per a la salut humana o animal i que podrien persistir després d'un tractament tèrmic insuficient;
- quan una malaltia epizoòtica àmpliament estesa produeixi una sobrecàrrega de capacitat de la fàbrica de transformació de matèries d'alt risc;
- quan les deixalles animals de què es tracti procedeixin de llocs de difícil accés;
- quan la quantitat i distància que s'hagi de recórrer no justifiqui la recollida de deixalles.

L'enterrament s'haurà de fer a suficient profunditat per a què els animals carnívors no puguin tenir accés als cadàvers o deixalles, i en un terreny adequat per a evitar la contaminació de les capes freàtiques o qualsevol dany al medi ambient. Abans de l'enterrament, els cadàvers o les deixalles s'han de ruixar en cas necessari amb un desinfectant apropiat autoritzat per l'autoritat competent.”

Annex 1: Requisits d'higiene per a la recollida i transport de deixalles animals.

“1. Les deixalles d'origen animal s'han de recollir i transportar als establiments o fàbriques autoritzades de transformació de matèries d'alt i baix risc en recipients i vehicles adequats de forma que s'eviti qualsevol abocament. Els recipients o vehicles s'han de cobrir adequadament.”

DOCE L 377/21. Directiva 91/689 de 12 de desembre de 1991.

Article 2.

“1. Els Estats membres prendran les mesures necessàries per assegurar que en tots els llocs en què es descarreguin residus perillosos, aquests residus es registren i s'identifiquin.

2. Els Estats membres prendran mesures necessàries per assegurar que els establiments i empreses que es dediquin a l'eliminació, recuperació, recollida i transformació de residus perillosos no barregin diferents categories de residus perillosos, ni barregin residus perillosos amb residus no perillosos.”

Annex 1.

Annex 1.a: “Residus que presentin alguna de les propietats anomenades a l'annex 3 i estiguin formades per:

1. Substàncies anatòmiques: residus hospitalaris o altres residus clínics (...)”

Annex 2.

“Residus que tinguin com a constituents:

...

C35: Substàncies infeccioses (...)”

Annex 3: Característiques dels residus que permetin classificar-los com a perillosos.

“

...

H9 «Infecció»: S'aplica a les substàncies que contenen microorganismes viables, o les seves toxines, de les que se sap o existeixen raons fonamentades per a creure que causen malaltia en l'ésser humà o altres organismes vius.(...)”

DOGC 1776, del 28 de juliol de 1993: Llei 6/1993 de 15 de juliol.

(transposició de la Directiva Comunitària 91/689/CEE; apareix al BOE 203/1993 del 25 d'agost)

BOE 203/1993, del 25 d'agost de 1993: Llei 6/1993 de 15 de juliol, reguladora dels residus.

IV.

“La competència per la gestió dels residus és compartida entre la Generalitat de Catalunya i els ens locals que formen la seva organització territorial. Per això, la Llei estableix la delimitació de les funcions pròpies d'ambdues institucions públiques i el marc de les relacions interadministratives bàsiques (...)”

V.

“Una gestió eficient dels poders públics, a més de vetllar per la valorització i la disposició responsable dels residus, ha de promoure les accions més idònies dirigides a reduir la seva producció.

La reducció i la valorització, així com la comercialització dels residus, fa indispensable l'aplicació de les tècniques de recollida selectiva, reciclatge i reutilització com a primeres matèries. S'ha de cuidar de què les operacions de recollida, transport, valorització i comercialització de residus i les de disposició de deixalles es portin a terme amb un alt nivell de protecció del medi ambient, i això exigeix establir els corresponents mecanismes d'autorització, seguiment i control per part de les administracions competents. En conseqüència, és convenient establir un sistema d'assessorament i d'assistència científica i tècnica als òrgans de les administracions que tenen atribuïdes les diferents competències sobre els residus.”

VIII.

“Les noves polítiques i estratègies sobre la gestió dels residus que orienten la present llei exigeixen a l'administració de la Generalitat una ordenació integrada dels residus amb independència de la seva naturalesa, el seu origen o el seu destí (...)”

Títol I. Capítol I: Disposicions generals sobre la gestió dels residus.

Article 2: “*Objectius*. L'objectiu general de la present regulació és el de millorar la qualitat de vida dels ciutadans de Catalunya, obtenir un alt nivell de protecció del medi ambient i dotar els ens públics competents per raó de la matèria, dels mecanismes d'intervenció i de control necessaris per a garantir que la gestió dels residus és duta a terme sense posar en perill la salut de les persones i sense perjudicar el medi ambient, i, en particular:

- a) Prevenir els riscos per l'aigua, l'aire, terra, flora i fauna.
- b) Per a eliminar les molèsties per sorolls i olors.
- c) Respectar el paisatge i els espais naturals, i en especial els protegits.
- d) Impedint l'abandonament, l'abocament i, en general, qualsevol disposició incontrolada dels residus.”

Títol I. Capítol II: Acció de la Generalitat en la gestió de residus.

Article 8: “*Recollida selectiva*. 1. Per a la recollida selectiva de residus s'atendran les seves possibilitats de valoració i, en qualsevol cas, els condicionants que imposen les estructures i els actuals sistemes de gestió de les diferents categories de residus.

2. Sempre que així resulti aconsellable, d'acord amb els requisits i els condicionants assenyalats a l'apartat anterior, el Govern de la Generalitat podria imposar sistemes de recollida selectiva per a determinades matèries o substàncies i fomentar-los en quant a altres. (...)"

Títol I. Capítol III: Gestió.

Article 17: "*Obligacions del productor i posseïdor de residus.* 1. Són obligacions del productor i del posseïdor de residus:

- a) Garantir que els residus que generin o posseïxin siguin gestionats d'acord amb les prescripcions de la present llei.
- b) Les restants imposades per la present llei i disposicions específiques o complementàries que regulen determinades categories de residus.

2. Els productors de residus, prenent en consideració els condicionants que imposen els actuals processos de producció, així com la tecnologia disponible:

- a) Aplicaran tecnologies que permetin la reducció de la producció de residus.
- b) Aplicaran les tècniques més adequades per a l'eliminació de les substàncies perilloses contingudes en els residus."

Article 32: "*Residus no admissibles en abocadors.* 1. En cap cas poden dipositar-se en un abocador els següents residus:

- a) Els residus en estat líquid, excepte en el cas que siguin compatibles amb el tipus de residus acceptables en cada abocador determinat, ateses les seves característiques i el seu sistema de funcionament.
- b) Els residus que, en les condicions de l'abocador, siguin explosius, oxidants o inflamables, com els definits per la directiva 91/689/CEE.
- c) Els residus infecciosos procedents de centres mèdics o veterinaris com els definits per la directiva 91/689/CEE."

Títol III. Capítol I: Infraccions.

Article 68: "*Infraccions molt greus.*

...

1. La producció i la gestió de residus industrials i especials sense disposar de les preceptives, autoritzacions o vulnerant les seves condicions.

2. L'abandonament o la gestió no autoritzada dels següents residus sanitaris:

- els específics o de risc;
- els citostàtics;
- els olis minerals i sintètics;

- residus metàl·lics;
- residus de laboratori.

3. Abandonament o gestió no autoritzada de residus agropecuaris especials, com els plaguicides i altres productes fitosanitaris i zoosanitaris.”

Article 69: “*Infraccions greus.*

...
g) La gestió dels residus sanitaris, ja sigui en l’operació intracentre com extracentre sanitari, incomplint les condicions establertes en les llicències i autoritzacions sense aplicació de les mesures d’asèpsia, innocuïtat i seguretat.

...
j) L’incompliment de les condicions imposades en les llicències per a l’exercici d’activitats en les explotacions ramaderes respecte a la gestió dels animals morts i dels excrements sòlids i líquids. (...)”

BOE 16/1994, del 19 de gener: Reial Decret 2224/1993, del 17 de desembre, sobre normes sanitàries d’eliminació i transformació d’animals morts i deixalles d’origen animal i protecció contra agents patògens als pinsos d’origen animal.

(transposició i modificació de la Directiva Comunitària 90/667/CEE, del 27 de novembre, i tan sols s’indicaran les parts representatives i que complementin a la mencionada Directiva)

Capítol I: Disposicions generals.

Article 2: “A efectes del present Reial Decret, s’entendrà per:

1. «Animals morts i deixalles animals»: els animals, inclosos els peixos, les canals o parts dels mateixos, o els productes d’origen animal no destinats al consum humà directe, amb exclusió dels excrements i les restes de menjar.

2. «Matèries d’alt risc»: els animals morts i deixalles d’origen animal que es contemplin a l’article 3 (article 3 de la Directiva 90/667/CEE) i dels que es sospiti que representen un risc greu per a la salut de les persones o dels animals (...)”

Capítol III: Controls i inspeccions a efectuar a les plantes de transformació de matèries d’alt i baix risc.

Article 10: “Els òrgans competents de les Comunitats Autònomes elaboraran una llista dels establiments autoritzats de transformació d’animals morts i deixalles d’origen animal (...)”

Annex I: Requisits d'higiene per a la recollida i transport d'animals morts i deixalles animals.

“1. Els animals morts i deixalles d'origen animal hauran de recollir-se i transportar-se als establiments o plantes autoritzats de transformació de matèries d'alt i baix risc en recipients o vehicles adequats de forma que s'eviti qualsevol abocament. Els recipients o vehicles hauran de cobrir-se adequadament i estar fabricats amb materials, amb superfícies llises fàcils de rentar i desinfectar.

2. Els vehicles, cobertures de lona i recipients reutilitzables s'han de mantenir nets.

3. Les autoritats competents adoptaran mesures necessàries per a controlar la circulació de matèries d'alt risc, bé exigint que es conservin els registres i documents que hauran d'acompanyar aquestes matèries durant el seu transport al lloc on seran eliminades, o bé, si fos necessari, precintant-les (...)”

Annex 2: Requisits d'higiene per a les plantes de transformació d'animals morts i deixalles d'origen animal. Capítol I: Requisits d'autorització.

“ ...

1.a) Les dependències de la fàbrica de transformació s'han de trobar a una distància adequada de vies públiques i d'altres llocs com escorxadors. Els locals de transformació de matèries d'alt i baix risc no s'han de trobar al mateix lloc que els escorxadors, a no ser que es trobin en una part de l'edifici totalment separades amb accessos independents on processaran únicament la seva producció interna d'alt i baix risc (...)”

BOE 116/1994, del 15 d'abril: Reial Decret 650/1994 pel que s'estableixen mesures generals de lluita contra determinades malalties dels animals i mesures específiques contra la malaltia vesicular porcina.

Article 5.

“1. Quan es confirmi oficialment la declaració d'una de les malalties mencionades en l'annex I, l'autoritat competent, a més del mencionat en l'apartat 2 de l'article 4, ordenarà l'aplicació de les següents mesures:

a) El sacrifici «in situ» i sense espera de tots els animals de les espècies sensibles de l'explotació. Els animals morts o sacrificats seran cremats o bé enterrats «in situ», si és possible, o bé destruïts per esquarterament.

Aquestes operacions s'efectuaran de manera que es limiti al màxim el risc de propagació de la malaltia.

...

2. Quan es recorri a l'enterrament, aquest haurà de fer-se a prou profunditat per a què els animals carnívors no puguin desenterrar els cadàvers o deixalles a què es refereixen els paràgrafs a) i b) de l'apartat 1, i en terreny adequat per a evitar la contaminació de les capes freàtiques o qualsevol dany al medi ambient (...)"

Article 8.

"1. La investigació epidemiològica es centrarà en els següents aspectes:

...

c) El moviment de persones, animals, cadàvers, vehicles, materials i substàncies que puguin haver portat l'agent patògen dins o fora de les explotacions considerades.

..."

BOE 145/1994, del 18 de juny: Llei 6/1994, del 19 de maig, de Sanitat Animal de Castilla y León.

Exposició de motius.

"...

Donada l'íntima relació taxonòmica i de convivència que les espècies animals de renda tenen amb la fauna silvestre i amb els animals de companyia, i tenint en compte el seu idèntic o similar comportament davant de l'Epidemiologia Veterinària, es fa imprescindible estendre els preceptes d'aquesta Llei a tot tipus d'animals, al marge del seu origen i destí, de la seva ubicació o moviments, de la seva producció i finalitats, de la seva naturalesa i circumstàncies.

...

La Sanitat Animal s'ha d'entendre de forma integral, per la qual cosa cal incloure tot allò que afecti la salut dels animals i indirectament, és a dir, a través dels mateixos i dels seus productes, repercuteixi negativament en la salut humana; per això, la referència a les malalties infectocontagioses i parasitàries dels animals serà prioritària, però no exclusiva (...)"

Títol I. Article 2.

"Àmbit d'aplicació.

L'àmbit d'aplicació de la present Llei serà el territori de Castilla y León, i afectarà a:

- Tots els animals de renda, de companyia o silvestres.
- Els productes animals en qualsevol fase de la seva producció, emmagatzemament, manipulació, transformació, conservació, transport i comercialització, quan els mateixos puguin produir malalties infectocontagioses o parasitàries (...)"

Títol III. Capítol VII.

Article 25: "*Obligacions i prohibicions.*

1. Els propietaris o tinentes dels animals morts per qualsevol causa estan obligats a la destrucció dels cadàvers als llocs i mitjançant els mètodes previstos a tal efecte.

2. Queda terminantment prohibit, per raons sanitàries i mediambientals, abandonar animals morts o moribunds, llançar-los a femers, rius, pous, carreteres, canyades i qualsevol altre lloc.

3. Solament, i amb autorització expressa, podran destinar-se animals morts per a l'alimentació de qualsevol tipus d'animals."

Article 26: "*Centres de tractament de cadàvers.*

La Junta de Castilla y León fomentarà l'establiment i dotació de centres de tractament de cadàvers d'animals i de productes procedents de decomís. El transport a aquests centres, o en els casos previstos a l'apartat 3 de l'article 25, s'haurà de realitzar amb total garantia sanitària.

La Junta de Castilla y León ofertarà convenis de col·laboració amb institucions públiques, ramaderes i/o empreses privades, tendents a facilitar la recollida i el transport dels cadàvers d'animals en les millors condicions i menor despeses possibles."

4.2. COMENTARI SOBRE LA LEGISLACIÓ

Per tal d'intentar entendre millor el que volen dir tots aquests textos legals, hem optat per resumir els punts importants explicant-los en un llenguatge més planer i entenedor.

El primer document legal que va tractar el tema del tractament de cadàvers de petits animals i que en l'actualitat encara és vigent, és el Reglament d'Epizooties (publicat al BOE 84/1955). Bàsicament és un text dedicat a la ramaderia, però en algun punt també fa referència als animals de companyia. Els articles que cal remarcar ens vénen a indicar les actuacions següents:

- Malalties que precisen un control sanitari estricte i de Declaració Oficial obligatòria: ràbia, Carbuncle bacterià, Brucel·losi i tuberculosi.
- Malalties que precisen un estricte control sanitari, però no són de Declaració Oficial obligatòria: leishmaniosi, tиныes, cisticercosi, hidatidosi, cenurosi i sarnes.
- El veterinari titular és qui fa el diagnòstic oficial i pren les mesures oportunes per tal de garantir la Salut Pública.
- Estableix el sacrifici obligatori dels animals afectats per ràbia, malalties exòtiques, malalties d'etiologia desconeguda, malalties d'alt poder difusiu i de gravetat manifesta.
- Els mètodes legals per a la destrucció de cadàvers són 4:
  - incineració
  - solubilització en àcids o lleixius
  - enterrament en terrenys acotats com a cementiris d'animals
  - destrucció en centres autoritzats per a l'aprofitament de cadàvers
- Prohibeix el sacrifici per degollament dels animals amb Carbuncle, i obliga a la seva incineració o enterrament.
- Pel que fa a la Pasteurel·losi i septicèmies hemorràgiques, estableix l'enterrament dels cadàvers recobrint-los amb calç viva.
- En el cas de la Brucel·losi estipula l'enterrament dels fetus avortats i les secundes a una profunditat suficient per a evitar un accés fàcil.
- S'incineraran els cadàvers i les dejeccions dels animals afectats de coccidiosi.
- Les Institucions Públiques han d'estimular o crear elles mateixes instal·lacions industrials que tractin els cadàvers com cal fer-ho.
- Castiga l'abocament de cadàvers en llocs inadequats, siguin quins siguin, però les multes indicades són irrisòries i totalment desfasades pel període actual.

En l'actualitat, degut a l'antiguitat del Reglament d'Epizooties i pel major control sobre les diferents patologies, algunes de les malalties que

s'esmenten ja no tenen la importància que, malauradament, havien arribat a assolir en altres temps.

Posteriorment al Reglament d'Epizooties, cal avançar fins a l'any 1980 per a trobar un text legal vigent en el moment actual, concretament al BOE 219/1980 referent a l'autorització per als nuclis zoològics, establiments per a la pràctica de l'equitació i centres de foment i cura d'animals de companyia. Només en remarquem un concepte: s'obliga a utilitzar els mitjans possibles per a evitar els contagis dins dels centres i per a l'eliminació i la destrucció dels cadàvers dels animals. No proposa cap mètode en concret, ni indica de quines instal·lacions cal disposar.

A l'any 90 va aparèixer una Directiva Comunitària referent a residus (la 90/667/CEE), que apareix transposada en el BOE 16/1994 com a Reial Decret 2224/1993.

Essencialment, fa referència a les normes (veterinàries o no) per a l'eliminació de residus respectant les normatives nacionals de cada Estat membre. Defineix les matèries considerades com d'alt risc, on s'inclouen els cadàvers animals i les despulles procedents de clíniques veterinàries, i totes aquelles deixalles que puguin suposar un perill per a la salut humana degut a les substàncies o tòxics que puguin contenir. A més, exposa la possibilitat que les autoritats competents puguin decidir la forma d'eliminació dels residus esmentats pels mètodes d'incineració o enterrament en els casos concrets següents:

- Animals infectats per malalties epizootiques , pel risc de propagació que representa per a la salut de la població humana.
- Animals infectats amb malalties greus i que el seu tractament insuficient pugui suposar danys per a la salut humana.

Describeix la forma de fer l'enterrament, indicant que cal fer-lo a suficient profunditat, en terrenys controlats que no puguin danyar les capes freàtiques, i ruixant els cadàvers amb desinfectants.

El BOE 16/1994, a més del que diu la Directiva anterior, defineix com a "Animals morts i deixalles animals" a tots els animals, i per tant hi hem d'incloure els cadàvers de petits animals. També ens diu que serà cada Comunitat Autònoma qui decideixi quins són els establiments autoritzats per al tractament d'aquests residus.

La segona Directiva amb què ens trobem és la 91/689/CEE, transposada en el DOGC 1776 del 28 de juliol de 1993 i, posteriorment, en el BOE 203/1993 del 25 d'agost.

Fa referència als residus peril·losos. Classifica com a peril·losos els productes que tenen determinades característiques, de les quals ens

interessen de forma especial les definides com a "H9. Residus infecciosos", on inclouríem substàncies amb microorganismes viables o les seves toxines.

A l'annexe I.a. es consideren residus perillosos aquells inclosos en ell i tenen alguna de les característiques mencionades a l'annexe III. A l'annexe I.a. trobem entre altres les "Substàncies anatòmiques", definides com a residus hospitalaris o procedents d'altres centres clínics. O sigui, considerarem els cadàvers dels animals de companyia amb material infeccios.

Per al tractament de residus perillosos, la Directiva ens diu:

- Cada Estat s'ha d'assegurar que els residus no són abocats en llocs inadequats, i han de ser identificats i registrats.
- Necessitat de l'existència d'establiments i empreses que facin recollida i eliminació de residus.

Al DOGC i al BOE corresponents s'amplia el contingut de la Directiva amb els següents punts a destacar:

- L'objectiu primordial és mantenir la Salut Pública, millorar la qualitat de vida dels ciutadans de Catalunya i protegir el medi ambient, controlant la deposició dels residus.
- Recollida selectiva de deixalles.
- Obligacions del productor i del posseïdor de residus:
  - Garantir que són gestionats segons la present Llei.
  - Reduir-ne la producció al mínim.
  - Aplicar les tècniques més adequades i menys perilloses per a tractar aquests residus.
- Els residus no permesos a cap abocador inclouen els residus infecciosos.
- Classifica les infraccions, on inclou:
  - Infracció molt greu: abandonament de residus sanitaris.
  - Infracció greu: gestió inadequada dels residus sanitaris, incomplint les normes de seguretat i asèpsia.

Més tard, va aparèixer el BOE 115/1994 del 15 d'abril de 1994 on trobem el Reial Decret 650/1994 en què s'estableixen mesures de lluita contra determinades malalties. Indica la necessitat de la destrucció "in situ" d'algunes malalties indicant com fer l'enterrament dels cadàvers (tal com deia el Reial Decret 2224/1993).

Finalment, com a darrer text legal a comentar farem esment de la Llei 6/1994 del 19 de maig, vigent a la Comunitat Autònoma de Castilla y León, que tracta sobre la Sanitat Animal, no per la seva utilitat a Catalunya sinó com a referent directe del tema que ens ocupa. La Llei

estén el problema a tots als animals (i no només a l'àmbit productiu de les granges com passava fins ara) per l'estreta relació que mantenen els animals amb les persones. Integra a animals i humans en la Sanitat Animal pel risc que els suposa la convivència junts.

En el capítol que tracta el tema dels cadàvers, fem esment de 2 punts clau:

- Obligació del propietari de destruir els cadàvers pels mètodes establerts i prohibició d'abandonar-los en un lloc qualsevol.
- La Junta de Castilla y León fomentará la creació de centres de recollida, signarà convenis amb institucions i aportarà ajudes per a facilitar la recollida i el transport dels cadàvers.

CONCLUSIONS

5. Conclusions.

Després de tota la nostra investigació, hem arribat a un seguit de conclusions respecte aquest tema.

Segons el que diu la llei, podem obtenir el següent quadre resum del tractament de cadàvers de petits animals:

En conclusió, la llei obliga a tractar els cadàvers dels animals en plantes especialitzades de tractament de residus de risc (així es com es consideren), exceptuant els casos especials ja diferenciats en l'esquema (Carbuncle, Pasteurel·losi i septicèmies hemorràgiques, Brucel·losi i coccidiosi). Les institucions tenen el deure de promoure que les empreses o elles mateixes disposin d'aquest servei d'eliminació de residus.

La gestió dels residus es du a terme segons cada Comunitat Autònoma. Cadascuna s'ocupa de les seves plantes de tractament de residus, de la gestió dels residus, del transport dels residus i de donar facilitats i ajudes a les empreses per a eliminar aquests residus de la forma correcta.

No cal oblidar que hi ha excepcions per a aquest tractament dels cadàvers, com s'esmenta a la directiva 90/667/CEE, en què es pot cremar o enterrar al mateix lloc de la mort (en casos de malalties molt perilloses per a la salut humana amb un alt risc de propagació i no recollides al Reglament d'Epizooties).

Realment no hi ha un buit legal. El fet és que cal buscar moltes referències i un veterinari segurament no es molestarà a buscar-ho. Creiem que la millor solució per a això seria fer una normativa que s'estipulés específicament per a cadàvers d'animals de companyia, i aclarir d'una vegada per totes el que s'ha de fer realment, unint la poca legislació que hi ha sobre el tema, modificant-la per a fer-la totalment entenedora a la gent i afegint el que es cregui convenient.

Tot just fer les enquestes ens vàrem adonar del que sospitàvem: els professionals veterinaris no tenien molt clar què deia la legislació. Sabien molt bé, més que res pels seus propis coneixements com a veterinaris, el que calia fer amb els animals morts. Ningú posa en dubte que no es poden fer abocaments incontrolats de cadàvers perquè hi ha un risc higiènic i sanitari molt important, i tothom era conscient que el millor mètode era la incineració.

La idea general que hem extret de les enquestes és que els veterinaris demanen als Ajuntaments que es doti a la província de Girona amb alguna incineradora per a aquests residus. Vàrem calcular que el preu de muntar una planta d'aquestes magnituds representaria una despesa d'uns 50 milions de pessetes, xifra poc significativa per als temps que corren i comparant-ho amb la utilitat que faria. Quan es mor un animal a la clínica, el client es fa càrrec de la factura que comporta el tractament infructuós que ha rebut aquell animal i ara rep la notícia que si vol eliminar un cadàver adequadament (és a dir, fent incineració), aquesta despesa afegeix unes 5000 pessetes a la que ja li suposa una acció veterinària que per ell ha resultat inútil. Si es pogués construir una incineradora que recollís les característiques descrites per la llei, aquesta despesa representaria tan sols unes 2000 pessetes més.

En el cas que això no es pogués fer (tot i que reiterem que seria necessari), seria interessant considerar l'opció que els Ajuntaments (almenys els que tinguin una clínica veterinària al seu municipi) habilitessin algun terreny municipal per a fer un cementiri d'animals. Els veterinaris els enterren on poden (residències canines, terrenys contractats amb pagesos,...), i així tindríem la seguretat d'una elecció que millora el present. Òbviament, els terrenys necessitarien un examen geològic, per tal d'avaluar la possibilitat de filtracions per aigües

subterrànies, cosa que resultaria clarament negativa per al nostre objectiu que és garantir la Salut Pública.

Com a conclusió final, podem dir que cal fer bones lleis i fer que es puguin complir, facilitant informació i aportant ajudes per a les infraestructures que siguin necessàries.

6. Bibliografia.

BIBLIOGRAFIA

1. Textos legais.

OIE: Código zoosanitario internacional
5ª. Edició. París, 1986.

Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación: Principales disposiciones de la CEE en el sector de la legislación veterinaria
Madrid, 1986.

Quintana López, Tomás: Derecho veterinario: epizootias y sanidad animal
Marcial Pons, Ediciones jurídicas, S.A. Secretariado de publicaciones, Universidad de León. Madrid, 1993.

Quintana López, Tomás, et al: Legislación de sanidad y medicina animal
Editorial Tecnos, S.A. Madrid, 1991.

BOE 84/1955, del 25 de març.

BOE 219/1980, de l'11 de setembre.

BOE 203/1993, del 25 d'agost.

BOE 16/1994, del 19 de gener.

BOE 115/1994, del 14 de maig.

BOE 145/1994, del 18 de juny.

DOCE L 363/51, del 27 de desembre de 1990.

DOCE L 377/21, del 31 de desembre de 1991.

DOGC 1776, del 28 de juliol de 1993.

2. Textos mèdics.

Steele, James H.: Handbook series in zoonoses
CRC Press, Inc.. Boca Raton (Florida), 1982.

Acha, Pedro N., et al: Zoonosis y enfermedades transmisibles comunes al hombre y a los animales
Organización Panamericana de la Salud. Oficina regional de la OMS. 2ª. edició. Washington, 1989.

7. Annexes.